

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 43 hallituksen esityksen johdosta laiksi työnvälityslain muuttamisesta

Eduskunta on 21 päivänä joulukuuta 1982 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 265.

Samassa tarkoituksessa eduskunta on 22 päivänä toukokuuta 1979 lähettänyt valiokuntaan ed. Pekkarisen ym. lakialoitteen n:o 332 (1979 vp.) laiksi työnvälityslain muuttamisesta.

Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt ottaa myös käsiteltäväksi eduskunnan 19 päivänä maaliskuuta 1982 valiokuntaan lähettämän ed. Uiton ym. toivomusaloitteen n:o 549 työhön toiselle paikkakunnalle muuttavan muutoturvasta.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina osastopäällikkö Holger Quick, osastopäällikkö Hannu Ettala, toimistopäällikkö Matti Ilonen, toimistopäällikkö Eero Manner ja tarkastaja Torsio Kirvelä työvoimaministeriöstä, budjettisihteerinä Markku Kivelä valtiovarainministeriöstä tutkimussihteerinä Pekka Hemmilä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, valtiotieteiden maisteri Pekka Castrén Suomen Työnantajain Keskusliitosta, agronomi Keijo Hyvönen Maataloustuottajain Keskusliitosta sekä puheenjohtaja Aarne Pajunen ja varapuheenjohtaja Marjatta Paavilainen Työvoimahallinnon Henkilökuntaliitosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työnvälityslakia muutettavaksi siten, että työnhakijain tilapäistä siirtymistä toiselle paikkakunnalle voitaisiin tukea aiempaa tuntuvammin. Laissa ehdotetaan myös rinnastettavaksi avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvat mies ja nainen aviopuolisoihin. Niin ikään ehdotetaan tarkistettavaksi perusteettomasti maksettujen liikkuvuusavustusten takaisinperintää.

Lakialoitteessa n:o 332 (1979 vp.) ehdotetaan työnvälityslain 3 a §:ää muutettavaksi asiallisesti pitkälti samansisältöiseksi kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu. Lisäksi lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jonka mu-

kaan kunnalle voitaisiin myöntää valtion varoista avustusta työllisyyden kannalta välttämättömien liikenneyhteyksien järjestämiseksi ja ylläpitämiseksi siten kuin siitä asetuksella erikseen säädetään. Niin ikään aloitteessa ehdotetaan lain 16 b §:ään lisättäväksi uusi takaisinperinnästä luopumista koskeva 2 momentti, joka on asiallisesti samansisältöinen kuin hallituksen esitykseen sisältyvän 16 b §:n 3 momentti.

Toivomusaloitteessa n:o 549 ehdotetaan, että hallitus siitä riippumatta, että aluepolitiikkaa ja sijainninhjausta tulee tehostaa, ryhtyisi toimiin toiselle paikkakunnalle töihin haakeutuvan muutoturvan ja taloudellisen tuen kehittämiseksi.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää lakiehdotusta pääosin tarpeellisenä, minkä vuoksi valiokunta on asettanut lakiehdotuksen hyväksymisen kannalle. Valiokunta ehdottaa kuitenkin lakiehdotuksen 3 a §:stä poistettavaksi niin sanottuja avoliittotapauksia koskevan 3 momentin lainsäädäntöteknisistä syistä. Vastaavasti ehdotetaan pykälän 1 ja 2 momenttia täydennettäväksi siten, että hallituksen esityksessä tarkoitettu muutos muuttoaavustuksen suorittamisessa voidaan järjestää asetuksella. Lakiehdotuksen 16 a §:n 1 momenttiin ja 16 b §:n 2 momenttiin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on selvittää lakitekstiä. Lakiehdotuksen 16 b §:n 3 momenttiin ehdotettu muutos on kielellinen.

Lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen ja toivomusaloitteen valiokunta ehdottaa hylättäväksi.

Valiokunta edellyttää, että siirrettäessä tehtäviä ja toimivaltaa työvoimahallinnossa työvoimapiireille ja työvoimatoimistoihin taikka lisättäessä työvoimaviranomaisten tehtäviä, hallitus huolehtii vastaavista henkilöjärjestelyistä siten, että työvoimahallinnon kaikilla tasoilla on riittävä, muuttuneita tai lisääntyviä tehtäviä vastaava ammattitaitoinen henkilöstö.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työnvälityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä kesäkuuta 1959 annetun työnvälityslain (*poist.*) 3 a, 16 a ja 16 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 a § 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (971/71) sekä 16 a ja 16 b § 29 päivänä toukokuuta 1964 annetussa laissa (293/64), näin kuuluviksi:

3 a §

Jos työtön tai välittömästi työttömäksi joutuva henkilö on halukas asianomaisen työvoimaviranomaisen osoituksesta muuttamaan tai väliaikaisesti siirtymään työhön asuinpaikkakuntansa ulkopuolelle sellaiselle paikkakunnalle, jolla hänen alansa tai lähialojen työvoimaa ei ole saatavissa, voidaan hänelle *ja hänen perheelleen* myöntää asuinpaikkakunnan vaihdosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi avustusta valtion varoista.

Työhön rinnastetaan työllisyyskoulutus. Edellä säädetyn lisäksi voidaan tässä laissa tarkoitettuja avustuksia suorittaa myös työssä olevalle ammattitaitoiselle työnhakijalle *ja hänen perheelleen*, jos *työnhakija* siirtyy työnvälityksen osoituksesta ammattitaitoa vaativaan tehtävään kehitysalueella olevalle paikkakunnalle, jossa tämän alan ammattitaitoista työvoimaa ei ole saatavissa.

(3 mom. *poist.*)

16 a §

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle laitonta aineellista etua on vääriä tietoja antamalla tai todellisen asianlaidan salaamalla saanut aikaan sen, että 3 a §:ssä mainittua avustusta on maksettu perusteettomasti, on tuomit-

tava rangaistukseen petoksesta tai lievästä petoksesta niin kuin rikoslain 36 luvun 1 §:n 1 momentissa ja 1 a §:n 1 momentissa on säädetty.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

16 b §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Työvoimapiirin toimisto ei kuitenkaan saa panna vireille 1 momentissa tarkoitettua hakemusta vilpittömässä mielessä ollutta työtöntä vastaan sinä aikana, jolloin hän saa työttömyyskorvausta tai on siihen oikeutettu, *taikka jos hän saa* valtakunnallisista työttömyyskassoista annetussa laissa (125/34) tarkoitettua päivävastustusta.

Työvoimapiirin toimisto voi perittävän rahamäärän vähäisyyden tai muusta erityisestä syystä vapauttaa henkilön suorittamasta takaisin valtiolle hänelle perusteettomasti maksettua avustusta. Asetuksella säädettävän markkamäärän ylittävistä määristä (*poist.*) vapautuksen myöntää työvoimaministeriö.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 332 (1979 vp.) sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1983

Lopuksi valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 549 hylätiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat suorittaneet puheenjohtaja M. Puhakka, varapuheenjohtaja Kauppi ja jäsenet Alppi, Halonen (osittain), Hyrynkangas, Joutsenlahti (osittain), Juntumaa, Kemppainen, Mikkola (osittain), Paasio, Pesola (osittain), Pokka

(osittain), Raudaskoski (osittain), Saarikoski (osittain), Savolainen (osittain), Stenius-Kaukonen ja Zilliacus (osittain) sekä varajäsenet Peltola (osittain), Pukkio (osittain), Rajantie (osittain) ja Raudasoja (osittain).

Vastalauseita

I

Sosiaalivaliokunta on äänestyksen ja arvonnän jälkeen hyväksynyt työnvälityslain muutoksen muodossa, joka käytännössä johtaa kohtuuttomiin tulkintavaikeuksiin ja varsinkin työttömien työnhakijoiden muuttoturvan heikentämiseen.

Työnvälityslain 3 a § on valiokunnassa hyväksytty muodossa, joka asettaa liikkuvuusavustuksen maksamisen edellytykseksi sen, ettei kohdepaikkakunnalla ole saatavissa ko. työnhakijan oman ammattialan tai lähialojen työvoimaa. Maininta lähialoista on siinä määrin epämääräinen ja vaikeaselkoinen, ettei sitä tulisi sijoittaa täsmälliseksi tarkoitettuun lakitekstiin. Se, mikä milloinkin on tulkittavissa lain tarkoittamaksi lähialaksi, jää riippumaan työvoimaviranomaisten tulkinnasta, joka tulee käytännön työnvälityksestä huolehtivien työvoimaneuvojien tehtäväksi. Tällaisen lisärasituksen antaminen jo ennestään suuressa työpaineessa tehtävien laatuun nähden alipalkattuina työskenteleville työvoimaneuvojille on kohtuutonta.

Mikäli laki saa sosiaalivaliokunnan enemmistön tarkoittaman muodon, on vaarana, ettei liikkuvuusavustuksia voida maksaa edes nykyisessä määrin, koska kohdepaikkakunnan työnhakijoiden joukossa lähes aina on niitä, jotka voidaan tulkita lähialoihin kuuluviksi.

Kun työnantaja ei kuitenkaan käytännössä näitä lähialojen työnhakijoita ota työhön, jää työpaikka täyttämättä ja työtön tai työttömyysuhan alainen työnhakija työttömäksi. Lakiesityksen alkuperäinen tarkoitus ei näin toteudu.

Mainitun 3 a §:n 2 momentissa säädetään niistä edellytyksistä, joilla työssä oleva henkilö voi saada muuttoavustusta muuttaessaan ammattitaitoaan vastaavaan työhön kehitysalueelle. Edellytyksenä on tällöin, ettei ko. alan ammatityövoimaa ole kohdepaikkakunnalla saatavissa. Mainintaa lähialoista ei tähän momenttiin hyväksytty. Valiokunnan mietinnön mukaisessa lakitekstissä on näin ollen sisäinen ristiriita, joka asettaa työssä olevan liikkuvuusavustuksen saamiseen nähden työtöntä edullisempaan asemaan. Tätä ei voida pitää asiallisena. Virhettä ei kuitenkaan pidä korjata lisäämällä 2 momenttiin 1 momentin mukainen maininta lähialojen työvoiman saatavuudesta. Tämä johtaisi vain liikkuvuusavustuksen jähmettymiseen entisestään. Oikea tapa on poistaa kyseinen maininta 1 momentista.

Edellä olevaan viitaten ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työnvälityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä kesäkuuta 1959 annetun työnvälityslain 3 a, 16 a ja 16 b §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 a § 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (971/71) sekä 16 a ja 16 b § 29 päivänä toukokuuta 1964 annetussa laissa (293/64), näin kuuluviksi:

3 a §

Jos työtön tai välittömästi työttömäksi joutuva henkilö on halukas asianomaisten työvoimaviranomaisen osoituksesta muuttamaan tai väliaikaisesti siirtymään työhön asuinpaikkakuntansa ulkopuolelle sellaiselle paikkakunnalle, jolla hänen alansa (*poist.*) työvoimaa ei ole saatavissa, voidaan hänelle ja hänen perheelleen myöntää asuinpaikkakunnan vaihdosta aiheutu-

vien kustannusten korvaamiseksi avustusta valtion varoista.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

16 a ja 16 b §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1983

Pertti Paasio

Tarja Halonen

II

Sosiaalivaliokunnan enemmistö ei ole halunnut lisätä lakiin säännöstä, jonka mukaan valtioneuvosto voisi nimetä ne kunnat, joiden alueelle muuttaville avustusta ei myönnetä.

Mielestämme tällainen valtuutus olisi tarpeellinen. Tämä siksi, että erityisesti Helsingin seudusta on syntynyt voimakkaasti muuttoliikettä vetävä kasvualue, joka uhkaa maan muiden osien, myös muun Uudenmaan läänin alueen, väestökehityksen tasapainoisuutta.

Uudenmaan läänin väestönkasvu oli vuosina 1979—1981 selvästi suurempaa kuin valtioneuvoston vuonna 1979 vahvistamassa läänittäisessä väestö- ja työpaikkasuunnitteessa. Tämä on keskittynyt huomattavassa määrin pääkaupunkiseudulle. Sisäisessä muuttoliikkeessä on myös huomattava, että myös muut Etelä-Suomen läänit menettävät väestöä Uudellemaalle. Tämä aiheuttaa vakavia ongelmia paitsi muuttotap-

pioalueilla myös ruuhkautuvalla Helsingin seudulla. Helsingin seudulla tämä on nähtävissä vaikeutuneina ongelmina terveydenhuollon, sosiaalitoimen, jätehuollon ym. aloilla.

Valtioneuvosto on 18.11.1982 hyväksynyt uudet läänittäiset väestö- ja työpaikkasuunnitteet. Näissä edellytetään, että Helsingin seudun työpaikkakasvua pyritään hillitsemään erityisesti talouden noususuhdanteessa tulomuuton liiallisen kasvun estämiseksi. Tästä syystä valtioneuvostolla pitäisi olla mahdollisuus tarpeen niin vaatiessa luopua pääkaupunkiseudulle kohdistuvan muuttoliikkeen aktiivisesta tukemisesta valtionavustuksin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työnvälityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 2 päivänä kesäkuuta 1959 annetun työnvälityslain 3 a, 16 a ja 16 b §, sellaisina kuin ne ovat, 3 a § 23 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (947/71) sekä 16 a ja 16 b § 29 päivänä toukokuuta 1964 annetussa laissa (293/64), näin kuuluviksi:

3 a §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Valtioneuvosto voi nimetä ne kunnat, joiden alueelle muuttaville ei avustusta myönnetä.

16 a ja 16 b §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1983

Väinö Raudaskoski

Helvi Hyrynkangas

